

25.

Protokół dodatkowy

sporządzony w Poznaniu dnia 27 października 1927 r. do polsko-niemieckiego protokołu w przedmiocie otwarcia dróg celnych i innych przejść przez granicę polsko-niemiecką, podpisanego w Poznaniu dnia 2 grudnia 1925 roku.

PROTOKÓŁ DODATKOWY

do protokołu w przedmiocie otwarcia dróg celnych i innych przejść przez granicę polsko-niemiecką, podpisanego w Poznaniu dnia 2 grudnia 1925 r.

Z zastrzeżeniem zatwierdzenia przez swoje Rządy niżej podpisani zgodzili się, aby postanowienia ustępu 2 artykułu III protokołu w przedmiocie otwarcia dróg celnych i innych przejść przez granicę polsko-niemiecką, podpisanego w Poznaniu dnia 2 grudnia 1925 r. były zastąpione przez następujące postanowienie:

„Umowę tę zawiera się na lat 6 licząc od chwili wejścia jej w życie”.

Sporządzono w Poznaniu dnia 27 października 1927 r.

(—) *Maciej Koczorowski* (—) *Dr. Paul Eckardt*

Powyzszy protokół dodatkowy potwierdzam i ratyfikuję.

W Warszawie, dnia 28 grudnia 1927 r.

(—) *I. Mościcki*

Przez Prezydenta Rzeczypospolitej

Prezes Rady Ministrów:

(—) *J. Piłsudski*

Minister Spraw Zagranicznych:

(—) *August Zaleski*

26.

**Rozporządzenie
Prezydenta Rzeczypospolitej**

z dnia 11 stycznia 1928 r.

w sprawie zmian i uzupełnień niektórych postanowień ustawy z dnia 23 maja 1924 r. o powszechnym obowiązku służby wojskowej.

Na podstawie art. 44 ust. 6 Konstytucji i ustawy z dnia 2 sierpnia 1926 r. o upoważnieniu Prezydenta Rzeczypospolitej do wydawania rozporządzeń z mocą ustawy (Dz. U. R. P. Nr. 78, poz. 443) postanawiam co następuje:

Art. 1. W ustawie z dnia 23 maja 1924 r. o powszechnym obowiązku służby wojskowej (Dz. U. R. P. Nr. 61, poz. 609) wprowadza się następujące zmiany i uzupełnienia:

1) Tytuł ustawy otrzymuje brzmienie następujące:

„Ustawa o powszechnym obowiązku wojskowym”.

2) Art. 2 otrzymuje brzmienie następujące:

„Każdy obywatel płci męskiej podlega powszechnemu obowiązkowi wojskowemu i powinien spełnić go osobiście”.

3) Art. 3 otrzymuje brzmienie następujące:

„Powszechny obowiązek wojskowy obejmuje:

1) obowiązek zgłoszenia się do spisów poborowych i obowiązek stawiennictwa do poboru,

2) w wypadkach i terminach ustawą przepisanych obowiązek służby czynnej, służby w rezerwie i w pospolitem ruszeniu,

3) obowiązek meldowania się.

Postanowienia punktów 2) i 3) nie dotyczą wojskowych zawodowych”.

4) Art. 4 otrzymuje brzmienie następujące:

„Czas trwania służby wojskowej, o ile ustawa niniejsza nie postanawia inaczej, jest następujący:

1) w służbie czynnej:

a) we wszystkich rodzajach służby wojskowej prócz kawalerji, artylerji konnej i marynarki wojennej — 2 lata,

b) w kawalerji i artylerji konnej — 2 lata i 1 miesiąc,

c) w marynarce wojennej — 2 lata i 3 miesiące;

2) w rezerwie — do końca tego roku kalendarzowego, w którym szeregowy rezerwy kończy 40 lat życia, zaś oficer rezerwy — 50 lat życia;

3) w pospolitem ruszeniu — do końca tego roku kalendarzowego, w którym zaliczony do pospolitego ruszenia kończy 50 lat życia, zaś oficer pospolitego ruszenia — 60 lat życia.”

5) Po art. 4 wprowadza się nowy artykuł treści następującej:

„Art. 4a. Względem osób, obowiązanych do służby wojskowej, które wykaza się czynnym udziałem w pracy przysposobienia wojskowego, będą stosowane ulgi w wykonywaniu obowiązku służby wojskowej.

Zakres tych ulg do czasu ustawowego unormowania tej sprawy będzie uregulowany rozporządzeniem Ministra Spraw Wojskowych”.

6) W ustępie 1 i 2 art. 5 słowa „obowiązany do służby wojskowej” zastępuje się wyrazami: „podlegający powszechnemu obowiązkowi wojskowemu”.

7) Art. 6 ulega następującym zmianom:

a) w ustępie 1 — dwa ostatnie słowa „służby wojskowej” zastępuje się słowem „wojskowemu”;

b) w ustępie 2 — cyfrę „39” zastępuje się cyfrą „38”, zaś słowa „odbędą służbę w wojsku stałym, względnie pospolitem ruszeniu” zastępuje się słowami: „odbędą czynną służbę wojskową, względnie zostaną zaliczone do służby w pospolitem ruszeniu”;

c) w ustępie 3 — słowa „odbyta w wojsku stałym” zastępuje się słowem: „czynna”;

d) w ustępie 4 — cyfrę „39” zastępuje się cyfrą „38”;

e) w ustępie ostatnim po słowie „życia” dodaje się słowa: „a posiadający stopień oficerski po ukończeniu 60 lat życia”.

8) W art. 7 słowa „służby wojskowej” zastępuje się słowem „wojskowemu”.

9) przepis art. 7 otrzymuje brzmienie następujące:

„Osoby, które przebywają na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej, o ile nie udowodnią, że są obywatelami państwa obcego, podlegają powszechnemu obowiązkowi wojskowemu stosownie do przepisów niniejszej ustawy.

Spełnienie powyższych obowiązków przez te osoby nie powoduje samo przez się nabycia przez nie obywatelstwa polskiego.

Te jednakże z pomiędzy powyższych osób, które odbyły służbę czynną na zasadzie przepisów art. 4 pkt. 1, art. 73 wzgl. art. 75 niniejszej ustawy przez okres co najmniej 5 miesięcy, otrzymać powinny na swą prośbę obywatelstwo polskie w drodze nadania, chociażby nie czyniły zadość warunkom, przewidzianym w art. 8 pkt. 2, 3 i 4 ustawy z dnia

20 stycznia 1920 r. o obywatelstwie Państwa Polskiego (Dz. U. R. P. Nr. 7, poz. 44).

Przed wydaniem orzeczenia o nadaniu obywatelstwa władze nadające je powinny porozumieć się z właściwymi władzami wojskowymi”.

10) Przepis art. 8 otrzymuje brzmienie następujące:

„Od czynnej służby oraz od służby w rezerwie i pospolitem ruszeniu wykluczone są z mocy samego prawa osoby, skazane prawomocnym wyrokiem sądowym na karę więzienia lub ciężkiego więzienia na czas powyżej 3 lat. W województwie poznańskim, pomorskim i w górnośląskiej części województwa śląskiego kara więzienia, orzeczona w rozmiarze wyżej oznaczonym, pociąga za sobą określone skutki w wypadku dodatkowego orzeczenia pozbawienia obywatelskich praw honorowych.

Wykluczenie trwa przez okres lat 10, licząc od dnia odcięcia, przedawnienia lub darowania kary. W razie przedterminowego zwolnienia termin powyższy liczy się od dnia zwolnienia, o ile nie nastąpiło jego cofnięcie.

W innych wypadkach karno-sądowego skazania na karę pozbawienia wolności przez okres co najmniej 3-miesięczny za czyny, popełnione z nikczemnych pobudek lub niecnego sposobu myślenia lub skierowane przeciw całości Państwa lub państwowemu albo społecznemu ustrojowi, może władza wojskowa orzec wykluczenie z czynnej służby wojskowej, ze służby w rezerwie i pospolitem ruszeniu na czas nie dłuższy od lat 10, licząc od dnia, określonego w poprzedzającym ustępie.

Minister Spraw Wojskowych jest władny oznaczać rozporządzeniem władze wojskowe właściwe do wydawania orzeczeń na zasadzie ustępu 3 niniejszego artykułu, tudzież określać obowiązek czynnej służby, służby w rezerwie i pospolitem ruszeniu w razie wojny osób, wykluczonych na zasadzie niniejszego artykułu”.

11) Przepis art. 9 otrzymuje brzmienie następujące:

„Przeprowadzenie czynności i załatwienie spraw, związanych z wykonaniem powszechnego obowiązku wojskowego, określonego w niniejszej ustawie, należy do władz cywilnych i wojskowych”.

12) Przepis art. 10 otrzymuje następujące brzmienie:

„Cywilnymi władzami dla spraw, wymienionych w art. 9, są powiatowe władze administracji ogólnej i władze samorządowe. W miastach, w których czynności powiatowej władzy administracji ogólnej sprawują władze samorządowe, mogą być czynności, należące do zakresu działania powiatowych władz administracji ogólnej, przekazane władzom państwowym w drodze rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych w porozumieniu z Ministrem Spraw Wojskowych.

W sprawach, należących do zakresu działania powiatowych władz administracji ogólnej i władz samorządowych, władze te podlegają w toku instancji Ministrowi Spraw Wewnętrznych”.

13) W art. 12 po słowie: „administracyjnych” dodaje się wyrazy: „i samorządowych”, zaś słowa: „służby wojskowej” zastępuje się wyrazem: „wojskowego”.

14) W art. 14 słowa: „służby wojskowej” zastępuje się słowem: „wojskowego”.

15) Przepis art. 15 otrzymuje brzmienie następujące:

„Władzami, powołanymi do wykonywania przeglądów poborowych i orzekania o ich zdolności do służby wojskowej, są w I instancji:

w kraju — komisje poborowe,
zagranicą — w krajach, które ustali rozporządzenie wykonawcze — konsularne komisje poborowe;

w II instancji:

w kraju — komisje rozpoznawcze,
zagranicą — w krajach, które ustali rozporządzenie wykonawcze — konsularne komisje rozpoznawcze”.

16) Art. 16 ulega następującym zmianom:

a) w pkt. 1 po słowie: „administracyjny” dodaje się słowa: „a w miejscowościach, w których czynności poborowe przekazane zostały władzom państwowym w myśl art. 10 — kierownik tej władzy lub jego zastępca”;

b) przepis pkt. 2 otrzymuje brzmienie następujące: „powiatowy komendant uzupełnień lub oficer, wyznaczony przez dowódcę okręgu korpusu”.

17) Po art. 16 wprowadza się nowy artykuł w brzmieniu następującem:

„Art. 16a. Skład konsularnej komisji poborowej oraz postanowienia co do trybu urzędowania tej komisji, zakresu jej działania, tudzież praw i obowiązków jej członków oraz osób w jej czynnościach uczestniczących, określi rozporządzenie wykonawcze”.

18) Art. 17 ulega następującym zmianom:

a) w ustępie pierwszym słowa: „komendantem P. K. U.” zastępuje się wyrazami „powiatowym komendantem uzupełnień”, zaś końcowe słowa pierwszego zdania od „pokrywając” do końca zdania oraz końcowe słowa w zdaniu drugim „z jej funduszów” skreśla się;

b) po pierwszym ustępie wstawia się nowe ustępy treści następującej:

„Wydatki, połączone z wykonaniem przewidzianych w ustępie pierwszym obowiązków, pokrywają:

1) w gminach miejskich, wydzielonych z powiatowego związku komunalnego — te gminy,

2) w miastach niewydzielonych i w gminach wiejskich — powiatowe związki komunalne z prawem rozłożenia wydatkowanej kwoty na gminy w porzeczce uczestniczącej.

Gminy miejskie i wiejskie względnie powiatowe związki komunalne pokrywają wspomniane wydatki z ogólnych źródeł dochodowych.

Wymienionym pod 1) gminom miejskim oraz pod

2) powiatowym związkom komunalnym przysługuje w razie przeprowadzenia na ich obszarze poboru dla gmin innego powiatowego związku komunalnego — prawo do żądania zwrotu spowodowanych tem wydatków, o których mowa w ustępie pierwszym, od odpowiedniego powiatowego związku komunalnego, temu zaś prawo rozłożenia należnej sumy w myśl zasady, wyrażonej w pkt. 2).

Podstawę do obliczenia podlegających zwrotowi lub rozłożeniu sum stanowi ilość osób, przedstawionych komisji poborowej w okresie obrachunkowym.

Wynikające z tytułu powyższych rozliczeń kwestie sporne rozstrzyga ostatecznie właściwa władza nadzorcza”.

c) Po ostatnim ustępie art. 17 dodaje się nowy ustęp treści następującej: „Koszty, związane z urzędowaniem konsularnych komisji poborowych, pokrywa Skarb Państwa”.

19) Po art. 19 wprowadza się nowy artykuł treści następującej:

„Art. 19a. Skład konsularnej komisji rozpoznawczej oraz miejsce i sposób urzędowania tej komisji, jej zakres działania, prawa i obowiązki jej członków określi rozporządzenie wykonawcze.

Uchwały konsularnych komisji rozpoznawczych są ostateczne.

Koszty, związane z urzędowaniem konsularnych komisji rozpoznawczych, pokrywa Skarb Państwa”.

20) Art. 20 otrzymuje cyfrę „21”. W ustępie pierwszym tegoż artykułu wstawia się na miejsce słów „służby wojskowej” słowo „wojskowemu”, a w ustępie trzecim i piątym skreśla się słowo „osobiscie”.

Ponadto w ustępie piątym słowa „obowiązanych do służby wojskowej” zastępuje się słowami „podlegających powszechnemu obowiązkowi wojskowemu”.

21) Art. 21 otrzymuje cyfrę „20” i otrzymuje brzmienie następujące:

„Urzednicy stanu cywilnego i prowadzący metryki, a w tych wypadkach, gdy dotyczące księgi stanu cywilnego uległy zniszczeniu lub zaginięciu, urzędy i instytucje, otrzymujące duplikaty tych ksiąg, mają obowiązek przysyłać corocznie najpóźniej do dnia 15 września urzędom gminnym wyciąg z metryk urodzonych i zmarłych, odnoszący się do osób płci męskiej, które w danym roku kalendarzowym ukończyły, ukończą lub ukończyłyby, gdyby żyły, 18 lat życia.

W razie opieszałości powiatowa władza administracji ogólnej może zarządzić wykonanie tych czynności na koszt winnego”.

22) Przepis art. 22 otrzymuje brzmienie następujące:

„Osoby, podlegające powszechnemu obowiązkowi wojskowemu, obowiązane są w ciągu miesiąca października i listopada tego roku kalendarzowego, w którym ukończyły lub ukończą 20 lat życia, zgłosić się we właściwym (art. 21) urzędzie gminnym (konsularnym). W razie osobistego zgłoszenia osoby te powinny przedstawić dokumenty, stwierdzające tożsamość osoby. Sposób skutecznienia zgłoszeń w drodze pisemnej określi rozporządzenie wykonawcze.

Na osoby, które we wskazanym powyżej terminie z jakichkolwiek powodów nie uczyniły zadość obowiązkowi zgłoszenia się do spisów poborowych i nie zostały wpisane do list poborowych, rozciąga się ten obowiązek do 31 grudnia tego roku kalendarzowego, w którym kończą 50 lat życia”.

23) W art. 23 skreśla się drugi ustęp od słowa „spisem” do słowa „przebywający”.

24) W ustępie pierwszym art. 24 słowa „1 lutego” zamienia się na słowa „1 stycznia”.

25) Przepis art. 25 otrzymuje brzmienie następujące:

„Po upływie przewidzianego w art. 24 dwutygodniowego terminu wyłożenia spisów poborowych:

1) magistrat miasta st. Warszawy oraz magistraty miast, wydzielonych z powiatowych związków komunalnych, sporządzają na podstawie spisów poborowych listę poborową w jednym egzemplarzu i przesyłają ją właściwej powiatowej władzy administracji ogólnej, o ile same nie posiadają uprawnień powiatowej władzy administracji ogólnej;

2) magistraty pozostałych miast oraz urzędy gminne sporządzają spisy poborowych w dwóch egzemplarzach, przyczem pierwszy egzemplarz spisu poborowych pozostaje w urzędzie gminnym (magistracie), drugi zaś egzemplarz przesyłają właściwej powiatowej władzy administracji ogólnej, która na jego podstawie sporządza listę poborową w jednym egzemplarzu.

Władza wojewódzka administracji ogólnej może magistratom, wymienionym pod 2), oraz urzędom gminnym w częściach Państwa, w których istnieją gminy zbiorowe, przekazać w miejsce drugiego egzemplarza spisów poborowych sporządzenie listy poborowej, o ile urzędy te dają należyłą rękojmię prawidłowego wykonania tej czynności”.

26) Przepis art. 26 otrzymuje brzmienie następujące:

„Listę poborową przesyłają właściwe powiatowe władze administracji ogólnej przed głównym poborem do powiatowych komend uzupełnień celem założenia głównej księgi ewidencyjnej dla danego rocznika poborowego”.

27) Przepis art. 27 otrzymuje brzmienie następujące:

„Lista poborowa i główna księga ewidencyjna pozostają w przechowaniu i pod opieką — pierwsza powiatowej władzy administracji ogólnej, druga — powiatowej komendy uzupełnień.

Po ukończeniu sporządzenia listy poborowej wszelkie zmiany w tej liście mogą być uskutecznione tylko przez właściwą powiatową władzę administracji ogólnej, zaś w okresie poboru (głównego i dodatkowego) również przez komisję poborową.

Lista poborowa i główna księga ewidencyjna powinny być we wszystkich wzajemnie pokrywających się rubrykach równobrzmiące.

Wszelkie zmiany, dokonane w liście poborowej, podaje powiatowa władza administracji ogólnej do wiadomości:

- 1) powiatowej komendzie uzupełnień, celem uwiadczenia ich w głównej księdze ewidencyjnej, oraz
- 2) urzędowi gminnemu celem powiadomienia o nich poborowego.

Zmiany w poszczególnych rubrykach głównej księgi ewidencyjnej, pokrywających się z rubrykami listy poborowej, uskutecznione być mogą zasadniczo dopiero po dokonaniu tych zmian w odnośnych rubrykach listy poborowej. Powiatowa komenda uzupełnień może uskutecznić w głównej księdze ewidencyjnej we własnym zakresie zmiany, dotyczące zawodu, wykształcenia, stanu cywilnego i ukarań sądowych, podając poczynione zmiany każdorazowo do wiadomości właściwej powiatowej władzy administracji ogólnej”.

28) Przepis art. 28 otrzymuje brzmienie następujące:

„Urzędy i organa, wymienione w art. 20, obowiązane są co 3 miesiące przysyłać do właściwej powiatowej władzy administracji ogólnej wykaz zmarłych osób w wieku od 19 — 50 lat celem wykreślenia nazwisk tych osób ze spisów i list poborowych.

Powiatowe władze administracji ogólnej będą wykazy te niezwłocznie po wykorzystaniu przysyłać do właściwych powiatowych komend uzupełnień celem poczynienia analogicznych zmian w ewidencji osób wojskowych.

Urzędy i organa, wymienione w art. 20, obowiązane są ponadto udzielać wszelkich wyjaśnień, wyciągów i odpisów potrzebnych przy układaniu oraz prowadzeniu list poborowych i głównych ksiąg ewidencyjnych, jak również wogóle przy czynnościach urzędowych, wynikających z wykonania niniejszej ustawy.

Do występowania z odnośnymi żądaniami wobec wymienionych urzędów i organów uprawnione są władze administracji ogólnej, powiatowe komendy uzupełnień, komisje poborowe, oraz te urzędy gminne (magistraty), którym na zasadzie art. 25 poruczono sporządzenie list poborowych”.

29) Przepis art. 29 otrzymuje brzmienie następujące:

„Koszty, związane z przeprowadzeniem przewidzianej art. 21 rejestracji, koszty spisów poborowych oraz koszty sporządzenia listy poborowej w tych wypadkach, w których listy te sporządzać ma urząd gminny (magistrat) w myśl art. 25, ponoszą odnośne gminy.

Koszty sporządzenia list poborowych we wszystkich pozostałych wypadkach oraz koszty potrzebnych do niej skorowidzów, względnie innych do przeprowadzenia poboru niezbędnych wykazów, tudzież koszty kancelaryjne urzędów i organów, wymienionych w art. 20, wynikające z wykonania żądań, wystosowanych do nich na zasadzie art. 28, pokryte będą z budżetu Ministerstwa Spraw Wewnętrznych.

Koszty, związane z przeprowadzeniem rejestracji, spisów poborowych, oraz koszty sporządzenia list poborowych zagranicą pokryte będą z budżetu Ministerstwa Spraw Zagranicznych”.

30) W art. 30 słowa: „służby wojskowej” w wierszu pierwszym zastępuje się słowem: „wojskowemu”, zaś słowa „za zdolnego do służby w wojsku stałem lub pospolitem ruszeniu” — słowami: „za zdolnego do czynnej służby wojskowej lub do służby w pospolitem ruszeniu”.

31) Przepis art. 31 ulega zmianom następującym:

a) ustęp pierwszy otrzymuje brzmienie następujące: „Obowiązek stawienia się do poboru należy spełnić przed komisją poborową właściwą dla tej gminy, w której spisach poborowych został wykazany poborowy zgodnie z art. 22 i 23 niniejszej ustawy”;

b) w ustępie drugim zmienia się słowa: „art. 20” na „art. 21”;

c) po ustępie drugim dodaje się nowy ustęp treści następującej: „W wypadkach, zasługujących na uwzględnienie, może być obowiązek stawienia się do poboru spełniony także przed komisją poborową właściwą dla miejsca pobytu w chwili poboru. Zezwolenia na to udzielają na prośbę powiatowe władze admini-

stracji ogólnej, w których listach został wpisany poborowy zgodnie z niniejszą ustawą".

32) Przepis art. 32 otrzymuje brzmienie następujące:

„Na osoby, obowiązane do służby wojskowej, których stosunek do tej służby nie został jeszcze ustalony lub które z jakichkolwiek powodów obowiązku stawienia się do poboru w wieku poborowym nie uczyniły zadość, — rozciąga się obowiązek stawienia się do końca tego roku kalendarzowego, w którym kończą 50 lat życia, niezależnie od odpowiedzialności karnej za niestawienie się do poboru w przepisany terminie.

W tym okresie czasu podlegają osoby powyższe jednorazowemu przeglądowi i będą obowiązane zależnie od jego wyniku odbyć czynną służbę wojskową; jeżeli w chwili poboru osoby te ukończyły 38 lat życia, zostaną zaliczone do pospolitego ruszenia”.

33) Przepis art. 33 otrzymuje brzmienie następujące:

„Pobór zarządza Minister Spraw Wojskowych, a przeprowadza Minister Spraw Wewnętrznych; co do osób, przebywających zagranicą, — w porozumieniu z Ministrem Spraw Zagranicznych.

Do poboru powołuje się corocznie wszystkich, którzy w myśl art. 5 i 32 powinni uczynić zadość w danym roku obowiązkowi stawiennictwa.

Pobór główny odbywa się corocznie zasadniczo pomiędzy 1 maja a 30 czerwca. Pobory dodatkowe odbywają się w miarę potrzeby.

Minister Spraw Wojskowych może zarządzić pobór główny także w innym terminie.

Przeгляд poborowych dokonywa się zasadniczo według gmin. Obecni przy poborze przedstawiciele gmin są odpowiedzialni za tożsamość osób, które stawiały się do poboru”.

34) Art. 35 ulega zmianom następującym:

a) Pierwsze trzy ustępy otrzymują brzmienie następujące:

„Komisja poborowa wydaje orzeczenie, że poborowy jest albo:

- A) zdolny do czynnej służby wojskowej,
- B) czasowo niezdolny do służby wojskowej,
- C) zdolny do służby w pospolitem ruszeniu z bronią,
- D) zdolny do służby w pospolitem ruszeniu bez broni,
- E) zupełnie niezdolny do służby wojskowej.

Od orzeczenia komisji (krajowej lub konsularnej) niema odwołania. Unieważnienie tych decyzji przez władze wyższe może nastąpić tylko w wypadkach niniejszą ustawą przewidzianych.

Poborowi kategorii A) zostają przeznaczeni do czynnej służby wojskowej”.

b) W ustępie czwartym litery „p. b)” zastępuje się określeniem „p. B)”.

c) W ustępie ostatnim małe litery „c), d), e)” zastępuje się literami dużymi „C), D), E)”.

35) Po art. 35 dodaje się nowy artykuł w brzmieniu następującym:

„Art. 35a. Osoba, zaliczona przy poborze do kategorii A), może być przed wcieleniem do szeregów ponownie badana przez właściwą komisję poborową, o ile udowodni świadectwem lekarza rządowego, że

po poborze stan zdrowia zmienił się wskutek kalectwa lub choroby. W tych wypadkach ważne jest orzeczenie, wydane na podstawie powtórnego zbadania”.

36) W ustępie pierwszym art. 36 małe litery „c), d)” zastępuje się literami dużymi „C), D)”.

37) W miejsce dwóch ostatnich ustępów art. 37 wstawia się nowe ustępy w brzmieniu następującym:

„Jak długo urzęduje komisja poborowa, która zdecydowała odesłanie poborowego do szpitala, poborowy zostaje po zbadaniu przedstawiony jej zpowrotem wraz z dotyczącą opinią szpitala. W pozostałych wypadkach szpital przesyła swoją opinię właściwej powiatowej władzy administracji ogólnej, poborowego zaś kieruje pod adresem przez nią wskazanym. Powiatowa władza administracji ogólnej przedkłada otrzymaną opinię komisji poborowej w najbliższym terminie jej urzędowania i zarządza przedstawienie jej dotyczącego poborowego, jeżeli obecność jego jest potrzebna do wydania orzeczenia.

Na podstawie opinii szpitala komisja poborowa wydaje jedno z orzeczeń, wymienionych w art. 35 od A) do E).

Jeżeli przy poborze stwierdzoną zostanie u poborowego wada lub ułomność, czyniąca go niezdolnym do służby wojskowej, ale dająca się w ciągu najwyższej 4 miesięcy wyleczyć, może komisja poborowa zarządzić odesłanie poborowego do szpitala cywilnego, ten zaś obowiązany jest poborowego przyjąć i poddać właściwemu leczeniu”.

38) Art. 38 ulega zmianom następującym:

a) w ustępie pierwszym słowa „z przewidzianych w p. b), c) lub d) art. 35 orzeczeń” zastępuje się słowami „z przewidzianych w art. 35 punkt B), C) lub D) orzeczeń”, zaś słowa „służby w wojsku stałym” — słowami „czynnej służby wojskowej”. Ponadto końcowe słowa tego ustępu „36 lat życia” zastępuje się słowami „38 lat życia”;

b) w ustępie drugim po słowach „koszty” dodaje się słowa: „ekspertyzy lekarskiej względnie”.

39) Przepis art. 39 otrzymuje brzmienie następujące:

„W razie stwierdzenia w drodze administracyjnej lub sądowej faktu, iż zaszły okoliczności, uzasadniające podejrzenie co do bezstronności lub słuszności wydanych przez komisję poborową orzeczeń, przysługuje Ministrowi Spraw Wewnętrznych w porozumieniu z Ministrem Spraw Wojskowych, względnie upoważnionym przez tych ministrów wojewodom w porozumieniu z właściwymi dowódcami okręgów korpusu — prawo unieważnienia tych orzeczeń, jak długo dotyczący poborowi znajdują się w wieku poborowym.

Jeżeli stwierdzony został współdziałanie tych poborowych w dokonywanych nadużyciach lub wpływ na wydanie wadliwego orzeczenia, unieważnienie odnoszących się do nich orzeczeń komisji poborowej może w powyższym trybie nastąpić do końca tego roku kalendarzowego, w którym poborowi ci kończą 50 lat życia.

W razie unieważnienia orzeczenia poborowi obowiązani są stawić się przed komisją rozpoznawczą, która wyda co do nich jedną z decyzji, wymienionych w punktach A) — E) art. 35. Jeżeli jednak w tym czasie poborowi ci ukończyli 38 lat życia, zostaną

w razie uznania ich przez komisję rozpoznawczą za zdolnych do czynnej służby wojskowej, zaliczeni do pospolitego ruszenia z bronią.

W razie stwierdzenia w drodze administracyjnej faktu wydania orzeczenia o zdolności poborowego do służby wojskowej przez niewłaściwą komisję poborową, względnie wadliwości orzeczenia komisji poborowej, niewłaściwe lub wadliwe orzeczenie może być uchylone w drodze nadzoru przez wojewódzką władzę administracji ogólnej w porozumieniu z dowództwem okręgu korpusu.

W razie niedojścia do porozumienia władz poborowych II instancji sprawa o niewłaściwe wydanie orzeczenia ma być z urzędu przedłożona Ministrowi Spraw Wewnętrznych, który rozstrzyga ostatecznie w porozumieniu z Ministrem Spraw Wojskowych.

40) W art. 40 cyfrę „36” zastępuje się cyfrą „38”.

41) Przepis art. 42 otrzymuje brzmienie następujące:

„Obok powszechnego obowiązku wojskowego istnieje obowiązek służby pomocniczej. Obowiązkwemu temu podlegają wszyscy obywatele Rzeczypospolitej płci męskiej od ukończonych lat 17 do lat 60, którzy nie pełnią czynnej służby wojskowej, służby w rezerwie lub pospolitem ruszeniu.

Powołanie osób, podlegających obowiązkwemu służby pomocniczej, do pełnienia tej służby może nastąpić z chwilą wybuchu wojny, zarządzenia mobilizacji lub gdy wymaga tego interes obrony Państwa, stwierdzony uchwałą Rady Ministrów, powziętą na wniosek Ministra Spraw Wojskowych”.

42) Art. 44 przenosi się do rozdziału VI i otrzymuje następujące brzmienie:

„W wypadkach, określonych w art. 42 ust. 2, mogą być przyjmowane do służby pomocniczej osoby płci żeńskiej, które zgłoszą się do niej ochotniczo. Warunki i sposób przyjmowania tych osób do służby pomocniczej, rodzaj tej służby oraz warunki jej pełnienia określi rozporządzenie Ministra Spraw Wojskowych”.

43) Przepis art. 45 otrzymuje brzmienie następujące:

„Poborowi i ochotnicy, uznani za zdolnych do czynnej służby wojskowej, którzy ukończyli:

1) szkołę średnią ogólnokształcącą państwową albo prywatną, mającą prawa szkół państwowych, albo

2) inną szkołę krajową lub zagraniczną, państwową lub prywatną, którą Minister Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego uzna za równorzędną ze szkołą średnią ogólnokształcącą, t. j. złożyli egzamin dojrzałości gimnazjalny lub seminarjalny, w innych szkołach zaś ustanowiony w nich prawnie egzamin końcowy,

odbywają skróconą czynną służbę wojskową, której czas trwania ustali rozporządzenie Ministra Spraw Wojskowych, jednak na okres nie dłuższy, niż 15 miesięcy.

Sluchacze państwowych szkół zawodowych, których warunkiem przyjęcia na pierwszy kurs jest ukończenie co najmniej 6 klas szkoły średniej ogólnokształcącej i w których nauka trwa nie mniej niż 3 lata (tak zwane szkoły zawodowe typu wyższego), odbywają skróconą służbę czynną po ukończeniu 4 półroczy takiej szkoły.

Minister Spraw Wojskowych może powołać do skróconej czynnej służby wojskowej również poborowych (ochotników), którzy ukończyli co najmniej 6 klas ogólnokształcącej szkoły średniej państwowej lub prywatnej, mającej prawa szkół państwowych, albo odpowiednią ilość klas innych szkół, którą Minister Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego uzna za równorzędną z 6 klasami szkoły średniej ogólnokształcącej, wreszcie, którzy złożyli egzamin specjalny, odpowiadający co najmniej 6 klasom państwowej szkoły średniej ogólnokształcącej.

Program, zakres wymagań i sposób składania egzaminu specjalnego określi Minister Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego w porozumieniu z Ministrem Spraw Wojskowych”.

44) Po art. 45 wprowadza się nowy artykuł treści następującej:

„Art. 45a. Ustalenia osób, podlegających skróconej czynnej służbie wojskowej, dokonywają z urzędu powiatowe komendy uzupełnień na podstawie wykazów, przesyłanych przez właściwe zakłady naukowe, względnie na podstawie przedkładanych przez poborowych świadectw.

Sposób sporządzania i przesyłania wykazów, wspomnianych w ust. 1, ustali rozporządzenie wykonawcze”.

45) Przepis art. 46 otrzymuje brzmienie następujące:

„Osoby, obowiązane do skróconej czynnej służby wojskowej (art. 45), odbywają tę służbę zasadniczo w jednym nieprzerwanym okresie.

W razie potrzeby Minister Spraw Wojskowych może ustalić inny sposób odbywania czynnej służby wojskowej przez osoby, obowiązane do skróconej służby (art. 45).”

46) Przepis art. 47 otrzymuje brzmienie następujące:

„Osoby, które w czasie odbywania skróconej czynnej służby nie uzyskały warunków mianowania podporucznikiem rezerwy, odbywają czynną służbę wojskową przez okres czasu, oznaczony w art. 4”.

47) Przepis art. 48 otrzymuje brzmienie następujące:

„Minister Spraw Wojskowych w porozumieniu z Ministrem Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego oraz z właściwymi ministrami oznaczy w drodze rozporządzenia te zakłady naukowe tudzież egzaminy, których ukończenie, względnie złożenie, uprawnia do skróconej służby czynnej (art. 45)”.

48) Art. 49 skreśla się.

49) Przepis art. 50 otrzymuje brzmienie następujące:

„Skróconej czynnej służby wojskowej nie mogą odbywać osoby, wykluczone ze służby wojskowej w myśl art. 8, ponadto zaś uczniowie szkół oficerskich i przygotowawczych, wydaleny z tych szkół, oraz osoby, prawomocnie skazane:

1) na obszarze, na którym obowiązuje kodeks karny z 1903 r., — na kary, z którymi łączy się pozbawienie praw (art. 30 k. k. z roku 1903);

2) na obszarze, na którym obowiązuje ustawa karna z 1852 r. — za zbrodnie;

3) na obszarze, na którym obowiązuje kodeks karny z 1871 r., na ciężkie więzienie lub na

ustratę obywatelskich praw honorowych;

4) na całym obszarze Państwa za przestępstwa kradzieży, oszustwa (fałszu), sprzeniewierzenia, kuplerstwa i lichwiarskiego wyzysku".

50) Przepis art. 51 otrzymuje brzmienie następujące:

„Duchowni wyznania katolickiego, którzy otrzymali święcenia, zakonnicy tego wyznania, którzy złożyli śluby, uczniowie seminarjów katolickich i nowicjusze zakonów i zgromadzeń katolickich, tudzież duchowni innych przez Państwo uznanych wyznań chrześcijańskich, którzy otrzymali wyższe święcenia, i zakonnicy, którzy złożyli uroczyste śluby zakonne, wreszcie zatwierdzeni przez władzę rządową rabini i podrabini oraz duchowni innych uznanych wyznań niechrześcijańskich—zostają przy poborze bez poddawania przeglądowi wojskowo-lekarskiemu zaliczeni do pospolitego ruszenia bez broni.

W razie powołania do służby wojskowej po uprzednim zbadaniu ich zdolności fizycznej księża katolicy, którzy posiadają święcenia kapłańskie, jako też i duchowni innych powyżej wymienionych wyznań pełnią w wojsku czynności duszpasterskie.

Katolicy duchowni, nie posiadający święceń kapłańskich, i uczniowie seminarjów katolickich oraz nowicjusze zakonów i zgromadzeń katolickich będą w razie powołania ich po uprzednim zbadaniu zdolności fizycznej użyci do służby sanitarnej.

W razie wojny postanowienia niniejszego artykułu dotyczą tylko tych uczniów katolickich seminarjów oraz nowicjuszy zakonów i zgromadzeń katolickich, którzy wstąpili do seminarjów, nowicjatu lub zgromadzenia przed wypowiedzeniem wojny".

51) Przepis art. 52 otrzymuje brzmienie następujące:

„Osoby, wymienione w art. 51, które wystąpiły ze stanu duchownego, nowicjatu (zgromadzeń) lub seminarjów duchownych, powinny uczynić zadość powszechnemu obowiązкови wojskowemu na ogólnych zasadach (art. 32)".

52) Przepis art. 53 otrzymuje brzmienie następujące:

„Odroczenie terminu odbycia czynnej służby wojskowej może być udzielone:

- 1) jedynym żywicielom rodzin,
- 2) właścicielom odziedziczonych gospodarstw rolnych,
- 3) osobom, odbywającym studia teoretyczne i praktyczne.

Odroczenia terminu odbycia czynnej służby wojskowej z przyczyn, wymienionych w punktach 1) i 2), mogą być udzielone tylko na przeciąg jednego roku, po upływie którego poborowy, o ile nie uzyska ponownego odroczenia, obowiązany jest odbyć czynną służbę wojskową.

Odroczenia z przyczyn, wymienionych w punkcie 3), mogą być udzielane na dłuższy od jednego roku przeciąg czasu, nie dłużej jednak, niż to przewiduje art. 57.

Poborowi, korzystający z takich odroczeń, jako też osoby, obowiązane do prowadzenia ewidencji uczniów w szkołach i zakładach, wymienionych w pkt. 2) i 3) art. 57, mają obowiązek o fakcie opuszczenia szkoły (zakładu) zawiadomić bezzwłocznie wła-

ściwą powiatową władzę administracji ogólnej celem orzeczenia utraty prawa do odroczenia".

53) Przepis art. 54 otrzymuje brzmienie następujące:

„Za jedynych żywicieli rodzin mają być uważani:

- 1) syn niezdolnych do pracy rodziców lub też wdowy lub wdowca i syn niezdolnej do pracy nieślubnej matki;
- 2) rodzony lub przyrodni brat osieroconego i do pracy niezdolnego ślubnego lub nieślubnego rodzeństwa;
- 3) wnuk niezdolnych do pracy dziadków, względnie dziadka lub babki w linii prostej, o ile osoby te nie posiadają zdolnych do pracy dzieci.

Odroczenia z art. 53 pkt. 1) mogą być udzielone tylko w tym wypadku, jeżeli utrzymanie osób, wymienionych w punkcie 1), 2) i 3) ustępu poprzedniego, jest zależne wyłącznie od pracy poborowego i o ile on ten obowiązek istotnie spełnia.

Rodzice (dziadkowie), o ile ukończyli lat 60, oraz matki (babki) samotne, o ile ukończyły 45 lat, chłopcy, o ile nie ukończyli 16 lat, oraz osoby płci żeńskiej, o ile nie ukończyły 18 lat życia, uważani być winni za niezdolnych do pracy i badaniu w tym kierunku nie podlegają".

54) Przepis art. 56 otrzymuje brzmienie następujące:

„Odroczenia z art. 53 pkt. 1) i 2) mogą być udzielane najdalej do 1 października tego roku kalendarzowego, w którym obowiązany do służby wojskowej kończy 23 lat życia.

Poborowy, posiadający warunki do odroczenia służby wojskowej z art. 53 pkt. 1) i 2), w tym roku kalendarzowym, w którym kończy lat 23, zostaje powołany do czynnej służby wojskowej na 5 miesięcy i przeniesiony po ich przesłużeniu do rezerwy.

Postanowienie ustępu drugiego niniejszego artykułu dotyczy również osób, które stają do poboru po raz pierwszy po wyjściu z wieku poborowego, o ile opóźnione stawienie jest usprawiedliwione i warunki, uzasadniające prawo do odroczeń z art. 53 punkty 1) i 2), istnieją w dniu stawienia się do poboru".

55) Przepis art. 57 otrzymuje brzmienie następujące:

„Odroczenia terminu odbycia czynnej służby wojskowej z art. 53 pkt. 3) mogą być udzielone:

1) uczniom ostatniej klasy szkół średnich ogólnokształcących i seminarjów nauczycielskich państwowych lub prywatnych, mających prawa szkół państwowych, średnich szkół zawodowych oraz innych szkół państwowych, krajowych lub zagranicznych, uznanych przez Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego za równorzędne z państwową szkołą średnią ogólnokształcącą — najwyżej do terminu wcielenia poborowych (ochotników), odbywających skróconą czynną służbę wojskową (art. 45), w tym roku kalendarzowym, w którym kończą 22 lat życia;

2) studentom szkół akademickich, tudzież uczniom (słuchaczom) zwyczajnym (rzeczywistym) innych wyższych zakładów naukowych państwowych lub prywatnych, uznanych przez Państwo za równorzędne, dalej wyższych zakładów naukowych zagra-

nicznych, o ile uznane są przez Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego za równorzędne z krajowymi — najdalej do terminu wcielenia poborowych (ochotników), odbywających skróconą czynną służbę wojskową (art. 45), w tym roku kalendarzowym, w którym kończą 23 lat życia;

3) poświęcającym się studjom teologii wyznań chrześcijańskich dla uzyskania święceń duchownych, jak również uczniom zakładów rabinackich przez Państwo uznanych i nadzorowanych dla przygotowania się do stanu duchownego, ewentualnie w ciągu 2 lat po ukończeniu tych zakładów celem uzyskania stanowiska duchownego — najdalej do terminu wcielenia poborowych (ochotników), odbywających skróconą czynną służbę wojskową (art. 45), w tym roku kalendarzowym, w którym kończą 25 lat życia;

4) uczniom, terminującym w rzemiośle u majstrów i terminującym w handlu, o ile wykażą się poświadczeniem właściwej izby rzemieślniczej lub równorzędnej instytucji zawodowej, względnie odpowiedniej władzy przemysłowej, do czasu ukończenia terminu, jednak najwyżej do terminu wcielenia (art. 67 ust. 2) poborowych (ochotników) — w tym roku kalendarzowym, w którym kończą 22 lat życia.

Przepisy powyższe mają zastosowanie również do osób, przebywających na obszarze wolnego miasta Gdańska.

Oznaczenie zakładów naukowych, których uczniowie bądź słuchacze są uprawnieni do żądania odroczenia czynnej służby wojskowej, oraz o ile idzie o zakłady zagraniczne, oznaczenie także warunków przyznania odroczenia, nastąpi w drodze rozporządzenia Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego, wydanego w porozumieniu z Ministrem Spraw Wojskowych".

56) Po art. 57 dodaje się nowy artykuł w brzmieniu następującem:

„Art. 57a. Przedłużenie odroczeń służby wojskowej dla osób, wymienionych w art. 57 pkt. 2, może nastąpić tylko w zależności od potrzeb wojska na zasadach, jakie ustali rozporządzenie wykonawcze, jednak najdalej do terminu wcielenia poborowych (ochotników), odbywających skróconą czynną służbę wojskową (art. 45), w tym roku kalendarzowym, w którym kończą 25 lat życia".

57) Przepis art. 58 otrzymuje brzmienie następujące:

„Z chwilą ogłoszenia mobilizacji odroczenia tracą moc i osoby, które je uzyskały, mogą być na zasadzie rozporządzenia Ministra Spraw Wojskowych powołane do służby wojskowej.

W czasie wojny odroczenia terminu odbycia czynnej służby wojskowej mogą być udzielane na warunkach, ustalonych w rozporządzeniu Ministra Spraw Wojskowych".

58) Przepis art. 59 otrzymuje brzmienie następujące:

„Prośby o udzielenie odroczeń, przewidzianych w art. 53, powinny być wniesione najdalej do 14 dni po uznaniu poborowego za zdolnego do czynnej służby wojskowej. Jeżeli okoliczności, uzasadniające prawo do ubiegania się o powyższe odroczenia, powstały po wymienionych wyżej terminach, prośba powinna być wniesiona najdalej do 4 tygodni od chwili uzyskania wiadomości o tych okolicznościach.

Zgłoszenie prawa do ulgi z art. 51 powinno nastąpić najpóźniej w dniu poboru danego poborowego.

Nieusprawiedliwione niedotrzymanie powyższych terminów pociąga za sobą utratę prawa do wymienionych odroczeń i ulg".

59) Przepis art. 60 otrzymuje następujące brzmienie:

„Władzą właściwą do przeprowadzenia dochodzeń w celu sprawdzenia warunków, uzasadniających prawo do ubiegania się o odroczenie czasu czynnej służby wojskowej, do ubiegania się o ulgi, przewidziane w art. 51, oraz do stwierdzenia niezdolności do pracy kobiet w wypadkach odroczeń z art. 53 pkt. 1, jest powiatowa władza administracji ogólnej.

O przyznaniu lub odmowie prawa do odroczeń lub ulg orzeka powiatowa władza administracji ogólnej, a o przyznaniu lub odmowie ulgi, określonej w art. 51, orzeka właściwa komisja poborowa.

Wniesienie odwołania od odmownego orzeczenia nie odracza wcielenia do szeregów.

Dla osób, przebywających zagranicą, odroczeń określonych w art. 57 oraz ulg wyszczególnionych w art. 51 mogą udzielać właściwe konsularne komisje poborowe, względnie urzędy konsularne na zasadach, określonych w rozporządzeniu wykonawczem".

60) Po art. 60 dodaje się nowy artykuł treści następującej:

„Art. 60a. W czasie odbywania pięcioletniego okresu służby czynnej, przewidzianego w art. 56, jako też z powodu powołania do tej służby umowa o pracę nie może być przez pracodawcę wypowiedziana, ani rozwiązana, o ile stosunek służbowy w chwili powołania trwał nieprzerwanie co najmniej jeden rok. Wszelkie umowy sprzeczne z powyższym przepisem są nieważne.

Przepis niniejszy nie narusza postanowień, zawartych w ustawie o uposażeniu funkcjonariuszów państwowych i wojska".

61) W drugim ustępie art. 61 po słowach „wojskowego" dodaje się słowa „oraz koszty pobytu poborowego w szpitalu wojskowym".

62) Do art. 61 dodaje się jako ustęp ostatni postanowienie o następującem brzmieniu:

„Koszty przytrzymania w areszcie poborowego, podejrzanego o zamiar ponownego uchylecia się od stawiania do poboru, ponosi poborowy. W razie ich nieściągalności pokrywa je gmina miejsca pobytu poborowego".

63) Przepis art. 62 otrzymuje brzmienie następujące:

„Do czynnej służby wojskowej może być w charakterze ochotnika przyjęty każdy, o ile:

- 1) jest obywatelem polskim,
- 2) ma ukończone 17 lat, a nie osiągnął jeszcze wieku poborowego (art. 5),
- 3) jest fizycznie zdolny do czynnej służby wojskowej,
- 4) przedstawił urzędowe poświadczenie nienaganego prowadzenia się,
- 5) jeżeli jest niepełnoletni, przedłożył pozwolenie ojca, względnie prawnego opiekuna na wstąpienie do wojska.

Warunki zaciągu ochotniczego w czasie wojny ustali rozporządzenie Ministra Spraw Wojskowych,

Ochotnikom przysługuje prawo wyboru broni na warunkach, które określi rozporządzenie wykonawcze".

64) Przepis art. 63 ulega zmianom następującym:

a) w ustępie pierwszym słowa „odbycia służby ochotniczej w wojsku stałem” zastępuje się słowami: „odbycia ochotniczej czynnej służby wojskowej”, zaś słowa: „obowiązku powszechnego obowiązku wojskowego” słowami: „powszechnego obowiązku wojskowego”;

b) w ustępie drugim w pierwszym wierszu słowa „w wojsku stałem” zastępuje się słowem „czynnie”, zaś w wierszu przedostatnim słowa „wojsku stałem” słowami: „służbie czynnej”;

c) ustęp trzeci otrzymuje brzmienie następujące: „Ochotnikom czasu wojny może Minister Spraw Wojskowych odroczyć uzupełnienie dwuletniej służby czynnej, przyczem czas służby ochotniczej zalicza się na poczet obowiązkowej służby czynnej na zasadach, które ustali Minister Spraw Wojskowych”.

65) W pierwszym ustępie art. 64 po słowie „wojskowej” dodaje się słowo: „wyłącznie”, zaś po słowie: „ochotnicy” — słowo „i”.

66) Ustęp drugi art. 65 otrzymuje następujące brzmienie:

„Stan liczebny wojska w czasie pokoju określa odrębna ustawa”.

67) Przepis art. 66 otrzymuje brzmienie następujące:

„Celem zapewnienia wyszkolenia wojskowego w ramach stanu liczebnego wojska wszystkim poborowym, zdolnym do czynnej służby wojskowej (art. 35A) Minister Spraw Wojskowych może skrócić czas trwania służby wojskowej, ustalony w art. 4 pkt. 1, lub też udzielać urlopu pewnej części szeregowych, ażeby w ich miejsce powołać poborowych, podlegających wcieleniu do szeregów”.

68) Po art. 66 wprowadza się nowy artykuł w brzmieniu następującem:

„Art. 66a. Poborowi, którzy nie mogli być powołani do czynnej służby wojskowej w ramach stanu liczebnego wojska i czasu trwania czynnej służby wojskowej, ustalonego dla poszczególnych rodzajów wojska przez Ministra Spraw Wojskowych, na zasadzie art. 66, mają być zaliczeni do ponadkontyngentowych.

Powołanie takich poborowych do czynnej służby wojskowej może nastąpić do końca tego roku kalendarzowego, w którym kończą 25 lat.

Zaliczenie ponadkontyngentowych do rezerwy zarządza Minister Spraw Wojskowych bez względu na to, czy i jak długo odbywali czynną służbę wojskową”.

69) Przepis art. 67 otrzymuje brzmienie następujące:

„Poborowi, którzy przy poborze uznani zostali za zdolnych do czynnej służby wojskowej, o ile nie uzyskali odroczenia, jako też wszyscy obowiązani do odbycia czynnej służby wojskowej oraz ochotnicy mają się zgłosić do odbycia tej służby na wezwanie powiatowych komend uzupełnień.

Termin wcielenia tych osób do szeregów, jako też termin do wcielenia do szeregów osób, których dotyczą postanowienia art. 56 i 66a, ustala corocznie Minister Spraw Wojskowych w sposób i w czasie, określonym w rozporządzeniu wykonawczem,

Poborowi, których próśby o odroczenie nie zostały do terminu wcielenia prawomocnie rozstrzygnięte, podlegają powołaniu do czynnej służby wojskowej narówni ze wszystkimi innymi poborowymi i w tym samym terminie”.

Z chwilą ogłoszenia mobilizacji może Minister Spraw Wojskowych zmienić ustalony poprzednio termin wcielenia do czynnej służby wojskowej”.

70) Art. 68 otrzymuje brzmienie następujące:

„Okres obowiązkowej służby czynnej liczy się dla wcielonych w terminie, ustalonym przez Ministra Spraw Wojskowych, od pierwszego dnia tego okresu, w ciągu którego ma nastąpić wcielenie, a dla wcielonych po tym okresie — od dnia wcielenia.

Zwolnienie z czynnej służby i przeniesienie do rezerwy następuje po upływie okresu czasu czynnej służby wojskowej, przewidzianego w art. 4 pkt. 1 a), b), c), w art. 45 względnie w art. 56, licząc od dnia, określonego w ustępie pierwszym niniejszego artykułu.

Przepis niniejszy nie dotyczy osób, skazanych przed wcieleniem do szeregów, względnie w czasie odbywania czynnej służby wojskowej prawomocnym wyrokiem sądowym na karę pozbawienia wolności ponad 6 tygodni, a które po odbyciu kary podlegają czynnej służbie wojskowej na ogólnych zasadach (art. 32), jak również nie narusza postanowień, uprawniających Ministra Spraw Wojskowych do przeniesienia szeregowych niewyszkolonych do rezerwy (art. 66a).

Sposób postępowania w wypadkach, gdy w terminie, oznaczonym jako termin wcielenia, poborowy okaże się chwilowo niezdolny do czynnej służby wojskowej, określi rozporządzenie Ministra Spraw Wojskowych”.

71) Przepis art. 69 otrzymuje brzmienie następujące:

„Do służby w rezerwie obowiązani są ci, którzy zaliczeni zostali do tej kategorii służby wojskowej”.

72) Przepis art. 70 otrzymuje brzmienie następujące:

„Szeregowi rezerwy obowiązani są do odbycia w czasie służby w rezerwie 14 tygodni ćwiczeń wojskowych, przyczem czas trwania jednego ćwiczenia nie może być dłuższy, niż 6 tygodni.

W wypadkach, gdy interes wojska tego wymaga, może Minister Spraw Wojskowych na podstawie uchwały Rady Ministrów powoływać ich na dodatkowe ćwiczenia wojskowe, których czas trwania ustala każdorazowo uchwała Rady Ministrów.

Oficerowie rezerwy, zarówno mianowani w rezerwie, jak i przeniesieni z korpusu oficerów zawodowych do rezerwy, są obowiązani do odbywania ćwiczeń wojskowych do końca tego roku kalendarzowego, w którym kończą 40 lat życia.

Oficerowie rezerwy, mianowani w rezerwie, obowiązani są odbyć 36 tygodni ćwiczeń, przyczem czas trwania jednego ćwiczenia nie może być dłuższy, niż 8 tygodni.

Odbywanie ćwiczeń przez oficerów rezerwy, przeniesionych do rezerwy z korpusu oficerów zawodowych, ureguje rozporządzenie Ministra Spraw Wojskowych.

Podchorążym rezerwy, względnie rezerwistom podchorążym (plutonowy, kapral i t. p.), którzy, od-

bywając ćwiczenia dla szeregowych rezerwy, zostaną zakwalifikowani do awansu na podporuczników rezerwy, przedłuża się automatycznie czas ćwiczeń do okresu, jaki jest ustalony dla oficerów rezerwy.

Od końca tego roku kalendarzowego, w którym oficerowie rezerwy, zarówno mianowani w rezerwie, jak i przeniesieni z korpusu oficerów zawodowych, ukończyli 40 rok życia, do końca tego roku kalendarzowego, w którym ci oficerowie kończą 50 rok życia, mogą oni być powołani przez Ministra Spraw Wojskowych na podstawie uchwały Rady Ministrów na dodatkowe ćwiczenia i kursy, których czas trwania ustala każdorazowo uchwała Rady Ministrów.

Terminy powołania oficerów i szeregowych rezerwy na zwyczajne i dodatkowe ćwiczenia ustali rozporządzenie Ministra Spraw Wojskowych".

73) Po art. 70 wprowadza się nowy artykuł w brzmieniu następującem:

„Art. 70a. Szeregowych rezerwy, zaliczonych do rezerwy bez odbycia służby czynnej (art. 66a), Minister Spraw Wojskowych może powołać do odbycia tej służby w okresie czasu, ustalonym w art. 66a”.

74) Art. 71 ulega zmianom następującym:

a) ustęp pierwszy otrzymuje brzmienie następujące: „Minister Spraw Wojskowych ma prawo, ze względu na stan wyszkolenia rezerwistów, skrócić ustalone w art. 70 okresy ćwiczeń wojskowych lub też zwolnić od nich pewne kategorie oficerów i szeregowych rezerwy”;

b) w ustępie drugim cyfrę „36” zastępuje się cyfrą „38”.

75) Przepis art. 72 otrzymuje brzmienie następujące:

„Powołani do ćwiczeń nie zaliczają się do stanu liczebnego wojska”.

76) Pierwsze dwa ustępy art. 73 skreśla się.

77) Po art. 73 wprowadza się nowy artykuł w brzmieniu następującem:

„Art. 73a. Postanowienie art. 60a niniejszej ustawy ma również zastosowanie względem oficerów i szeregowych rezerwy, powołanych na zwyczajne lub dodatkowe ćwiczenia wojskowe (art. 70), względnie odbywających te ćwiczenia, z tem ograniczeniem, że powołany tam warunek jednorocznego trwania stosunku służbowego nie stosuje się do tych wypadków, gdy ćwiczenia wojskowe nie trwają dłużej, niż 6 względnie 8 tygodni.

Istniejące przepisy prawne normują, czy i o ile osobom, pozostającym w stosunku służbowym, powołanym do służby wojskowej, służy w czasie tej służby prawo do wynagrodzenia”.

78) Przepis art. 75 ulega zmianom następującym:

a) pierwszy ustęp skreśla się;

b) ustęp drugi otrzymuje brzmienie następujące: „Z chwilą ogłoszenia mobilizacji Minister Spraw Wojskowych może powołać zaliczonych do służby w pospolitem ruszeniu do służby wojskowej”.

79) Do art. 75 dodaje się nowy ustęp treści następującej:

„O ile bezpieczeństwo Państwa tego wymaga, może Rada Ministrów na wniosek Ministra Spraw Wojskowych także w czasie pokojowym zarządzić powołanie zaliczonych do pospolitego ruszenia do służby wojskowej”.

80) Rozdział XII otrzymuje tytuł następujący: „Zwolnienia i wyłączenia od powszechnego obowiązku wojskowego”.

81) Przepis art. 79 otrzymuje brzmienie następujące:

„Od obowiązków, wymienionych w punkcie 2) i 3) art. 3, wolne są osoby, uznane za zupełnie niezdolne do służby wojskowej, z chwilą wydania co do nich takiego orzeczenia, oraz szeregowi i duchowni z końcem tego roku kalendarzowego, w którym kończą 50 lat życia.

Od obowiązków, wymienionych w punktach 2) i 3) art. 3, wolni są oficerowie pospolitego ruszenia—z końcem tego roku kalendarzowego, w którym kończą 60 lat życia.

Osoby, które zgodnie z obowiązującymi przepisami o obywatelstwie polskiem udowodnią fakt posiadania lub uzyskania obcej przynależności państwowej, nie podlegają od chwili stwierdzenia tego faktu żadnemu z obowiązków, wymienionych w art. 3. Do stwierdzenia faktu posiadania obcej przynależności powołane są wojewódzkie władze administracji ogólnej.

Osoby, zasądzone prawomocnym wyrokiem sądowym na jedną z kar pozbawienia wolności, wymienionych w art. 8, wykluczone są od możności spełnienia obowiązków, przewidzianych w punkcie 2) art. 3, przez czas, oznaczony w art. 8 względnie w orzeczeniu władzy wojskowej, wydanem na podstawie art. 8.

Osoby, wydalone z wojska tudzież wydalone z korpusu oficerskiego prawomocnym wyrokiem sądowym lub wykluczone z korpusu oficerskiego prawomocnym orzeczeniem sądu honorowego, wolne są od obowiązków, wymienionych w art. 3 pkt. 2) i 3).

Osoby, które zostały zwolnione od jednego z obowiązków, określonych w art. 3, podlegają tymże obowiązkom ponownie, a w szczególności zostają zaliczone zpowrotem do rezerwy, względnie pospolitego ruszenia w stopniu poprzednio posiadanym, jeżeli ustaną okoliczności, które spowodowały ich zwolnienie od obowiązków, wymienionych w art. 3”.

82) Po art. 79 wprowadza się nowy artykuł w brzmieniu następującem:

„Art. 79a. Zwolnienie od powszechnego obowiązku wojskowego może nastąpić także w razie ubiegania się osoby, temu obowiązkowi podlegającej, o uzyskanie obcego obywatelstwa.

Zwolnienia z powodu ubiegania się o obce obywatelstwo udzielane być mogą osobom, uznanym za zdolne do czynnej służby, względnie obowiązany do służby w rezerwie lub pospolitem ruszeniu.

Zwolnienia z powodu ubiegania się o obce obywatelstwo mogą być udzielane ponadto osobom, które są w myśl niniejszej ustawy obowiązane do stawienia się do poboru, tudzież wszystkim osobom, które wprawdzie nie wstąpiły w wiek poborowy, ale ukończyły już 17 lat życia.

Osoby, powołane do odbycia czynnej służby wojskowej, mogą być zwolnione od powszechnego obowiązku wojskowego z tytułu ubiegania się o obce obywatelstwo dopiero po ukończeniu tej służby.

Prośby o zwolnienie powinny być wnoszone do powiatowej władzy administracji ogólnej, w której listach poborowych proszący jest umieszczony,

O zwolnieniu rozstrzyga dowódca okręgu korpusu w porozumieniu z wojewódzką władzą administracji ogólnej. W razie niedojścia do porozumienia lub w razie wniesienia przez stronę, której zwolnienia odmówiono, odwołania, decyduje ostatecznie Minister Spraw Wojskowych w porozumieniu z Ministrem Spraw Wewnętrznych.

Odwołanie powinno być wniesione w ciągu dni 14 od dnia doręczenia orzeczenia w drodze przez właściwe dowództwo okręgu korpusu.

Okres czasu, na jaki może być orzeczone zwolnienie od powszechnego obowiązku wojskowego z tytułu ubiegania się o obce obywatelstwo, ustali rozporządzenie wykonawcze".

83) W art. 81 za cyfrą „3” dodaje się „punkt 2)”.
84) W art. 82 słowa „odroczenia obowiązku pełnienia powszechnej służby wojskowej” zastępuje się słowami „odroczenia powszechnego obowiązku wojskowego ani jego skrócenia”, zaś słowa „tej służby w wojsku stałem” zastępuje się słowami „służby wojskowej”.

85) Art. 83 skreśla się.
86) W art. 84 słowa „obowiązkowi powszechnej służby wojskowej” zastępuje się słowami „powszechnemu obowiązkowi wojskowemu”.

87) Rozdział XV otrzymuje tytuł następujący: „O obowiązku meldunkowym i o zebraniach kontrolnych”.

88) Przepis art. 85 otrzymuje brzmienie następujące:

„Osoby, podlegające powszechnemu obowiązkowi wojskowemu, od 1 września tego roku, w którym kończą 18 lat życia, aż do chwili stawienia się do poboru, oraz poborowi (ochotnicy), od chwili ogłoszenia im orzeczenia właściwej władzy, uznającego ich za zdolnych lub czasowo niezdolnych do czynnej służby wojskowej (art. 35 A), B), jak również szeregowi rezerwy i pospolitego ruszenia (art. 79 ustęp 2)—obowiązani są zawiadamiać właściwe urzędy dla spraw meldunkowych o każdorazowej zmianie miejsca zamieszkania w sposób, określony w rozporządzeniu wykonawczem.

Temu samemu obowiązkowi podlegają szeregowi, urlopowani w myśl art. 66 oraz urlopowani na ściśle określony termin wskutek czasowej niezdolności do czynnej służby wojskowej, jak również osoby, wykluczone w myśl art. 8 od służby wojskowej”.

89) Po art. 85 wprowadza się nowy artykuł w brzmieniu następującem:

„Art. 85a. Szeregowi rezerwy i pospolitego ruszenia obowiązani są do osobistego zgłoszenia się na wezwanie władz wojskowych i cywilnych w sprawach wojskowych”.

90) Przepis art. 86 otrzymuje brzmienie następujące:

„Ministrowi Spraw Wojskowych przysługuje prawo corocznego zarządzania zebrań kontrolnych rezerwistów i osób, obowiązanych do służby w pospolitem ruszeniu.

Sposób przeprowadzania zebrań kontrolnych oraz zakres działania organów kontrolnych określi rozporządzenie wykonawcze”.

91) Art. 87 ulega następującym zmianom:

a) pkt. 1 otrzymuje brzmienie:

„niedopełnienia bez uzasadnionych przyczyn

obowiązku zgłoszenia się lub zawiadomienia w sposób i terminie, przewidzianym w art. 21, 22, w ustępie ostatnim art. 53, o ile obowiązek dotyczy poborowego, i w art. 85”;

b) pkt. 4 otrzymuje brzmienie:

„niespełnienia lub nienależytego spełnienia bez uzasadnionych przyczyn obowiązku, przewidzianego w art. 20, o ile dotyczy organów, wymienionych w art. 20, 16 ust. 5, 28 i w art. 53 ustęp ostatni, o ile obowiązek dotyczy osób, powołanych do prowadzenia ewidencji”.

92) Po art. 87 wprowadza się nowy artykuł w brzmieniu następującem:

„Art. 87a. Winny:

1) niejawienia się na wezwanie władz administracyjnych lub samorządowych w sprawach wojskowych;

2) nieposiadania z własnej winy otrzymanego wojskowego dokumentu legitymacyjnego, stwierdzającego stosunek do służby wojskowej lub określającego przeznaczenie na wypadek mobilizacji, a wydanego przez komisję poborową lub przez władzę wojskową,

3) dania lub przyjęcia takich dokumentów pod zastrzeżeniem, utrudniającem natychmiastowy zwrot, w szczególności w zastaw,

4) nieprzyjęcia dokumentów, wymienionych w punkcie 2, oraz wojskowych kart powołania, wzywających do służby wojskowej wszelkiego rodzaju,

5) umyślnego zniszczenia dokumentów, wymienionych w punkcie 2 i 4,

uleganie karze grzywny do 150 złotych lub aresztu do dni 14 albo obu tym karom łącznie”.

93) W art. 97 dodaje się jako ustęp trzeci postanowienie o następującem brzmieniu:

„Na zasadach niniejszego artykułu ulega karze również ten, kto inną osobą do popełnienia przestępstwa, przewidzianego w wojskowych ustawach karnych, lub do udziału w niem bezskutecznie wzywa lub skłonić się stara”.

94) Art. 98 skreśla się.

95) Art. 107 otrzymuje brzmienie następujące:

„Niezależnie od skutków skazania, przewidzianych w obowiązujących ustawach karnych, z prawomocnem ukaraniem osoby, podlegającej powszechnemu obowiązkowi wojskowemu, łączy się w wypadkach przestępstw, wymienionych w art. 87 do 97 łącznie i w art. 102, utrata możliwości odbywania skróconej czynnej służby wojskowej (art. 45) i prawa do korzystania z odroczeń, przewidzianych w art. 53”.

96) Art. 108 ulega zmianom następującym:

a) w pierwszym ustępie cyfrę „98” zastępuje się cyfrą „87a”;

b) w ostatnim ustępie skreśla się słowa: „właściwe są sądy powiatowe oraz”, tudzież po słowie „karnych” dodaje się słowa: „z tą zmianą, że mandaty karne wydają powiatowe władze administracji ogólnej”.

97) Art. 109 ulega zmianom następującym:

a) w ustępie pierwszym słowa „6 miesięcy” zastępuje się słowami „3 lat”;

b) w punkcie 1 ustępu drugiego słowa: „obowiązkowi służby wojskowej” zastępuje się słowami „obowiązkowi wojskowemu”;

c) w punkcie 2 ustępu drugiego skreśla się słowa „oraz art. 98”.

98) Po art. 110 wprowadza się nowy artykuł treści następującej:

„Art. 110a. Organa i urzędy, wymienione w art. 20, mają obowiązek przesyłania w ciągu 2 lat od dnia wejścia w życie niniejszego rozporządzenia urzędowi gminnym wyciągów metrykalnych dla osób dwudziestoletnich”.

99) Art. 111 — skreśla się.

100) W art. 112 słowa „od służby wojskowej w wojsku stałem” zastępuje się słowami „od czynnej służby wojskowej, od służby w”.

101) Po art. 113 wprowadza się nowy artykuł treści następującej:

„Art. 113a. Przepis art. 79 ustęp przedostatni ma również zastosowanie do osób, zwolnionych ze służby wojskowej prawomocnym wyrokiem sądowym”.

102) Art. 115 ulega zmianom następującym:

a) w ustępie pierwszym zawarte w nawiasie słowa „(art. 35 a), c), d)” zastępuje się słowami: „art. 35 A), C), D),” zaś po słowach: „w art. 66” dodaje się następujące słowa: „jak również szeregowi, urlopowani na ściśle określony termin wskutek czasowej niezdolności do czynnej służby wojskowej”;

b) w ustępie drugim dodaje się w końcu zdanie treści następującej: „Osoba taka nie może odbywać skróconej czynnej służby wojskowej (art. 45)”.

103) Po art. 115 wprowadza się nowy artykuł w brzmieniu następującym:

„Art. 115a. W razie zawieszenia nad osobą, odbywającą obowiązkową służbę wojskową, aresztu śledczego za czyn, popełniony przed wstąpieniem do służby wojskowej, następuje niezwłocznie przeniesienie takiej osoby do stanu urlopowanych i przekazanie jej sądownictwu cywilnemu. Powołanie do służby wojskowej następuje w tych wypadkach na zasadach, wymienionych w art. 32, po odbyciu kary, orzeczonej prawomocnym wyrokiem sądowym”.

104) We wszystkich artykułach wymienionej ustawy wyrażenie „władza administracyjna I instancji” zastępuje się wyrażeniem „powiatowa władza administracji ogólnej”, wyrażenie „władza administracyjna II instancji” — wyrażeniem „wojewódzka władza administracji ogólnej”, wyrażenie „władza administracyjna” — wyrażeniem „władza administracji ogólnej”.

Art. 2. Wykonanie niniejszego rozporządzenia porucza się Ministrowi Spraw Wojskowych w porozumieniu z Ministrem Spraw Wewnętrznych i zainteresowanymi ministrami, odnośnie zaś do postanowień karnych — Ministrowi Sprawiedliwości w porozumieniu z Ministrem Spraw Wewnętrznych.

Art. 3. Upoważnia się Ministra Spraw Wojskowych do ogłoszenia w drodze obwieszczenia w Dzienniku Ustaw Rzeczypospolitej Polskiej jednolitego tekstu ustawy o powszechnym obowiązku służby wojskowej z uwzględnieniem zmian, wprowadzonych niniejszym rozporządzeniem, i zastosowaniem ciągłej numeracji artykułów.

Art. 4. Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem ogłoszenia z mocą obowiązującą od dnia

1 maja 1928 r. i od tego terminu tracą moc obowiązującą wszelkie przepisy z niem sprzeczne.

Prezydent Rzeczypospolitej: *I. Mościcki*.

Prezes Rady Ministrów i Minister Spraw Wojskowych: *J. Piłsudski*

Minister: *K. Bartel*

Minister Spraw Wewnętrznych: *Sławoj Składkowski*

Minister Spraw Zagranicznych: *August Zaleski*

Minister Skarbu: *G. Czechowicz*

Minister Sprawiedliwości: *A. Meysztowicz*

Minister Wyznań Religijnych
i Oświecenia Publicznego: *Dr. Dobrucki*

Minister Rolnictwa: *K. Niezabytowski*

Minister Przemysłu i Handlu: *E. Kwiatkowski*

Minister Komunikacji: *Romocki*

Minister Robót Publicznych: *Moraczewski*

Minister Pracy i Opieki Społecznej: *Dr. Jurkiewicz*

Minister Reform Rolnych: *Witold Staniewicz*

Minister Pocht i Telegrafów: *Bogusław Miedziński*

27.

Rozporządzenie Rady Ministrów

z dnia 21 grudnia 1927 r.

o wydzieleniu z ogólnej administracji państwowej przedsiębiorstwa „Państwowe Zakłady Lotnicze w Warszawie”.

Na podstawie art. 1 i 33 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 17 marca 1927 r. o wydzieleniu z administracji państwowej przedsiębiorstw państwowych, przemysłowych, handlowych i górniczych oraz o ich komercjalizacji (Dz. U. R. P. Nr. 25, poz. 195) zarządza się co następuje:

§ 1. Centralne Warsztaty Lotnicze w Warszawie zostają wydzielone z ogólnej administracji państwowej jako przedsiębiorstwo, posiadające samodzielną osobowość prawną.

Przedsiębiorstwo to nosić będzie nazwę „Państwowe Zakłady Lotnicze w Warszawie”, w skróceniu „P.Z.L.”.

§ 2. Zakres działania i sposób wykonywania przedsiębiorstwa „Państwowe Zakłady Lotnicze w Warszawie” określi jego statut, zatwierdzony przez Radę Ministrów na wniosek Ministra Spraw Wojskowych.

§ 3. Wykonanie niniejszego rozporządzenia porucza się Ministrowi Spraw Wojskowych w porozumieniu z Ministrem Skarbu.